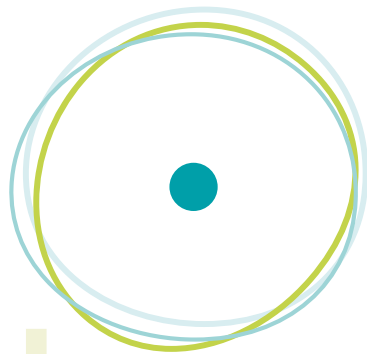

fenelab
data

GEZONDHEIDSRISICO'S BIJ BIJNA 10% VAN DE SANERINGEN BIJ AFSCHAFFING EINDCONTROLE

De trajectcontrole op de A2 schaf je toch ook niet af?

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het hardnekkige voornemen om het risico van werken met asbest te nuanceren, of zelfs te bagatelliseren. Dit doet zij op basis van onderzoek door TNO. Hoewel TNO in haar klassieke rol geëquipeerd zou moeten zijn tot het analyseren van data, neemt TNO nu een rol op zich die ver buiten de kennis, kunde en bevoegdheid van de organisatie ligt. TNO geeft keer op keer een invulling in haar persoonlijke overtuiging dat het werken met asbest vooral goedkoper kan en lijkt niets te schuwen om hieraan onderbouwing te geven. Fenelab maakt zich grote zorgen hierover en in dit bericht zetten we uiteen waarom.

Betrekken van de markt

De gevolgen voor medewerkers die het feitelijke werk moeten doen, wordt hierin niet meegewogen. TNO trekt conclusies zonder diegenen te betrekken die daadwerkelijk werken met asbest. TNO doet voorkomen of er heel veel data wordt geanalyseerd, terwijl in werkelijkheid een goede 300 metingen uit ruim 60 projecten de onderbouwing zijn. Data die gekleurd is, omdat het vooral validatie onderzoeken betreft die op geen enkele manier de werkelijkheid benaderen. Vragen hierover blijven onbeantwoord. TNO laat zeer belangrijke data achterwege die eerder door branchepartijen is aangeleverd en maakt keuzes in het verhaal dat verteld wordt. Het heeft er alle schijn van dat TNO haar "onafhankelijke oor" heeft laten hangen naar partijen die bereid zijn om meer gezondheidsrisico's te accepteren.

In perspectief

Een voorbeeld: TNO geeft met een analyse aan dat het asbestdossier in België veel makkelijker en goedkoper wordt aangepakt. Hierin wordt niet meegenomen dat in België een zeer lange historie is met het continu meten van saneringsactiviteiten in een bepaalde categorie. Stukken duurder (en overigens ook veiliger) dan in Nederland.

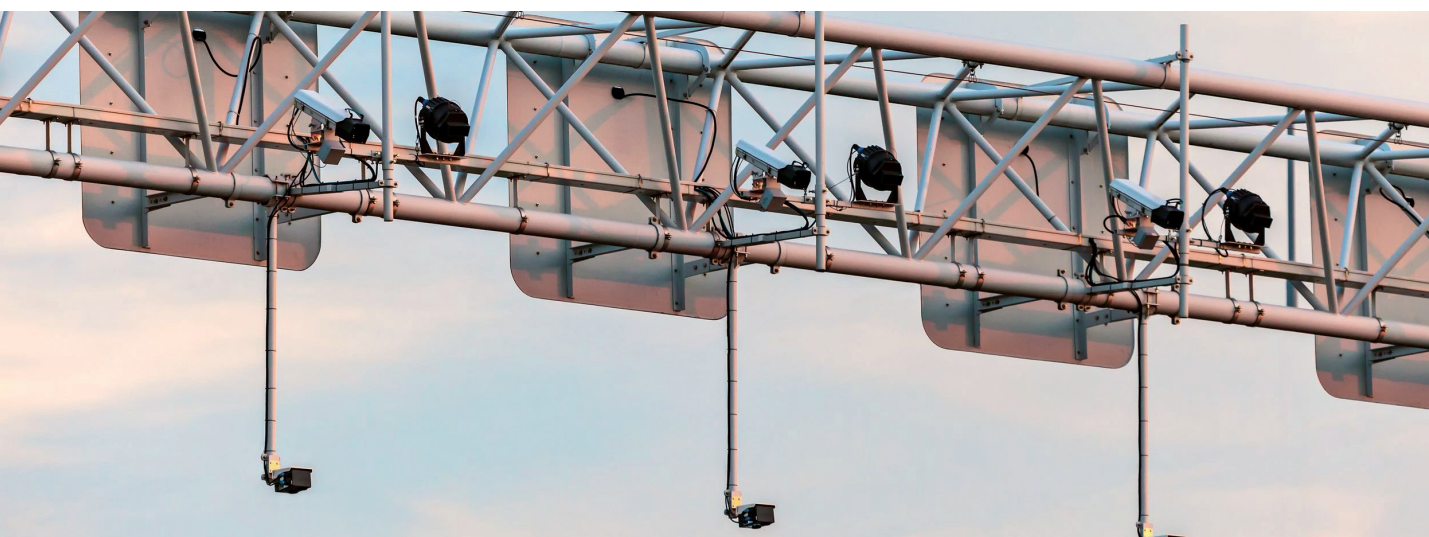
Effect van kwaliteitsborging op gedrag

Het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid wenst een situatie waarin het gros van het asbestwerk door niet-professionals wordt gedaan. En belangrijker nog: waarbij nauwelijks tot geen borging aanwezig is. Hoewel veel branchepartijen ook van mening zijn dat een deel van de huidige borging kan worden afgebouwd, laat de wetenschap keer op keer zien dat controle en borging effect heeft op het gedrag van medewerkers. Wordt asbestwerk uitgevoerd door een niet-opgeleide medewerker, werkzaam bij een bedrijf dat niet onder toezicht staat van een certificerende instelling, met vrijwel geen kans op controle door de Inspectie SZW en zonder positieve druk van een eindcontrole door een geaccrediteerd laboratorium? Dan nemen de risico's ongetwijfeld substantieel toe.

Het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid wenst een situatie waarin het gros van het asbestwerk door niet-professionals wordt gedaan. En belangrijker nog: waarbij nauwelijks tot geen kwaliteitsborging aanwezig is.

Parallel trajectcontrole A2

In deze context kunnen we een vergelijking trekken met de trajectcontrole op de A2. 99% van de automobilisten op de A2 rijdt overdag netjes 100 km/u. Bij deze trajectcontrole wordt iedere automobilist gecontroleerd. Het Openbaar Ministerie heeft hierbij vastgesteld dat het aantal overtredingen sterk is afgenomen (bron website OM). Is dit hét bewijs dat de trajectcontrole overbodig is? Of wijst het er juist op dat de snelweg veiliger is en het merendeel zich aan de maximumsnelheid houdt, omdat er trajectcontroles zijn? Schaf je deze af, dan worden er meer risico's genomen, met alle gevolgen van dien. Zo zou het binnen de asbestketen ook kunnen gaan. Er wordt nu zorgvuldig gewerkt, mede omdat er borging, controles en onafhankelijke eindbeoordelingen zijn.

Onderbouwing in data

Geaccrediteerde laboratoria hebben de verantwoordelijkheid genomen data over bijna 150.000 projecten aan te leveren bij het Ministerie van SZW. In dit document geven we toelichting op deze data.

TABEL 1 Afkeuringen na buitensanering

Totaal aantal projecten in de data-analyse	60.973
Aantal initiële afkeuren	4125
Percentage initiële afkeuren	6,76%
Aantal definitieve afkeuren	704
Percentage definitieve afkeuren	1,15%
Totaal aantal buitensaneringen met gezondheidsrisico's na asbestsanering	7,91%

TABEL 2 Afkeuringen na binnensanering

Totaal aantal projecten in de data-analyse	88.677
Aantal initiële afkeuren	8089
Percentage initiële afkeuren	9,12%
Aantal definitieve afkeuren	1481
Percentage definitieve afkeuren	1,67%
Totaal aantal binnensaneringen met gezondheidsrisico's na asbestsanering	10,79%

De ervaring leert dat als je dag-in dag-uit asbest aan het saneren bent, zelfs als professional wat 'blind' wordt voor de oplevering.

Bovenstaande gegevens laten zien dat in respectievelijk 7,91% (buitensaneringen) en 10,79% (binnensaneringen) het resultaat conform de NEN 2990 onvoldoende is op het moment van eindcontrole. Dit levert potentieel gezondheidsrisico's op voor iedereen die vervolgens die ruimte betreedt. De medewerkers van het saneringsbedrijf, de bouwaannemer of de bewoner/gebruiker van de ruimte.

De eindcontrole vindt bovendien plaats nádat het saneringsbedrijf zelf heeft beoordeeld dat het niveau voldoende zou zijn. De ervaring leert dat als je dag-in dag-uit asbest aan het saneren bent, zelfs als professional wat 'blind' wordt voor de oplevering. Ieder mens kan immers fouten maken, dat is nu eenmaal hoe het kan gaan.

Serieuze gezondheidsrisico's

Het gevolg: als er geen controle meer plaatsvindt na asbestsanering, zou bij bijna 10% van de saneringen in Nederland een onveilige situatie ontstaan. Met jaarlijks circa 80.000 saneringen in Nederland, gaat het om bijna 8.000 locaties met potentieel serieuze gezondheidsrisico's voor mensen.

Aannemelijk is dat het risico voor medewerkers en bewoners substantieel nóg groter wordt, als het voorgenomen beleid van het ministerie doorgaat. Het is heel menselijk dat de mate van veilig werken wordt beïnvloed door de mate van controle. Als het saneringsbedrijf weet dat er na afloop géén controle plaatsvindt, dan zal het werk in kwaliteit afnemen – zeker na verloop van tijd.

Gedragsdeterminanten

Branchepartijen hebben al meerdere keren aangedrongen op onderzoek naar gedragsdeterminanten en de correlatie tussen controle, borging en inspectie op de kwaliteit van het werk. Het ministerie heeft hier tot dusver geen gehoor aan gegeven. Inmiddels is het initiatief om hier wetenschappelijk onderzoek naar te doen door de branche zelf opgepakt.

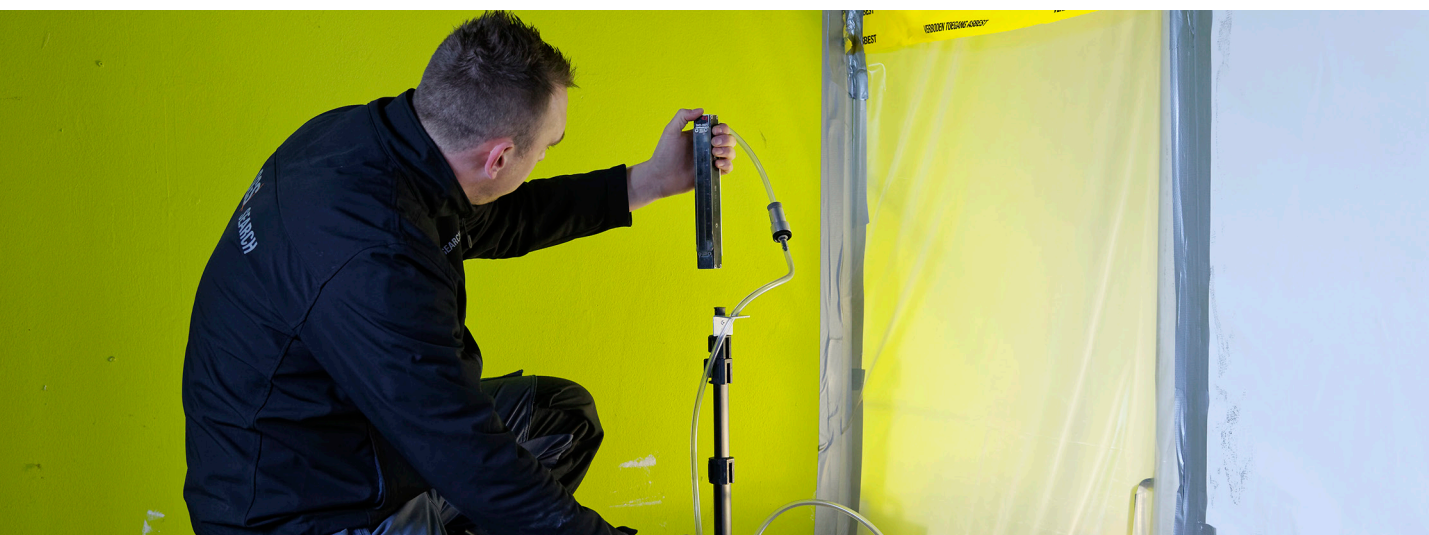
Daarnaast zijn enkele aannames uitgewerkt over hoe het aantal risicovolle situaties oploopt, als de gecertificeerde aannemer weet dat er geen eindcontrole meer plaatsvindt.

Toename	Totaal aantal buitensaneringen met gezondheidsrisico's na asbestsanering	Totaal aantal binnensaneringen met gezondheidsrisico's na asbestsanering
10%	8,7%	11,86%
20%	9,49%	12,95%
30%	10,2%	14,03%
40%	11,07%	15,10%
50%	11,87%	16,19%

Als het saneringsbedrijf weet dat er na afloop géén controle plaatsvindt,
dan zal het werk in kwaliteit afnemen - zeker na verloop van tijd.

Uitvoering door niet-professionals

In deze aanname wordt het werk nog steeds uitgevoerd door professionals, met opleiding en certificaat en een gerede kans dat er een controle komt door een certificerende instelling of door de Inspectie SZW. Maar in de wens om asbestwerkzaamheden aanzienlijk goedkoper te maken, wordt erop gestuurd om het werk te laten uitvoeren door niet-professionals, zonder enige vorm van borging. Overigens lijkt ook de aanname dat het dan goedkoper wordt onjuist; het gros van de kosten zit in werkuren die toch moeten plaatsvinden. Het enige te verwachten resultaat is dat de risico's toenemen. Ook hier is de oproep om te onderzoeken wat de blootstelling is als asbestwerk wordt uitgevoerd door niet-gecertificeerde personen, in de wetenschap dat er zeer weinig borging is.

Lessen uit het verleden

Wat gebeurt er met het opleveringsniveau als men weet dat er geen controle komt of de kans daarop minimaal is? Zonder enige pretentie zal de kwaliteit naar beneden gaan. Maar hoeveel? En vinden we het maatschappelijk aanvaardbaar als er in 10, 20 of 30 procent van de toekomstige asbestsaneringen een risico overblijft? Hoeveel extra handhaving gaat dit opleveren? Hoeveel extra onrust? Maar belangrijker: hoeveel extra gezondheidsrisico levert het op? Die risico's manifesteren zich pas over 20 of 30 jaar. Maar om te leren van de lessen uit het verleden, moeten we nú onze verantwoordelijkheid nemen. Fenelab wil erop vertrouwen dat ook anderen dit beseffen.

Het Ministerie van SZW hierover

Een opvatting van binnen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op de data en gegeven stelling, is dat er niet gesteld kan worden dat een afkeur risico kent voor de gezondheid. Dit is de wereld op zijn kop. Kleine data-analyses namens het ministerie leiden tot grote woorden en grote gevolgen, terwijl een zeer uitgebreide dataset leidt tot een vraag om meer bewijslast. Feit is dat een eindcontrole er is om te bepalen of een ruimte veilig is te betreden na afloop van een sanering. Voor de betrokken medewerker, voor de toekomstige werknemers en voor iedereen die in de ruimte komt; van bewoner tot bezoeker. Een afkeur leidt tot een mogelijkheid dat een risicovolle vezelconcentratie achterblijft. Als er al twijfels zijn of dit direct risico's kent, dan moet het ministerie haar verantwoordelijkheid nemen en dit onderzoeken. En niet ongefundeerd wegwuiven. Nog los van het daarmee bagatelliseren van andere risico's; zonder eindcontrole blijft er een asbestprobleem achter. Er kan een verontreiniging optreden, waarbij asbest wordt verspreid naar andere ruimtes. Het kan angstige reacties opleveren als later stukjes asbesthoudend materiaal of asbeststof worden waargenomen. Laten we het gesprek vooral op feiten baseren. Op basis van betrouwbare data-analyses en wetenschappelijke inzichten op het gebied van gedrag en het effect van borging en controle.

www.fenelab.nl

